

**TOIMINTASUUNNITELMA JA
TALOUSARVIO 2015**

SOVATEK
— säätiö —

Sisällys

1. Yleistä	3
2. Jyväskylän tulosalue	6
2.1. Hoitopalveluyksikkö	6
2.2. Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikkö	7
2.3. Työvalmennuksen ja palveluohjauksen toimiala	8
3. Joensuun tulosalue	11
3.1. Avohoitopalvelut	11
3.2. Laitospalvelut	12
3.3. Yhteistyöverkostoissa tapahtuva toiminnan kehittäminen	12
4. Järjestölähtöinen toiminta	13
4.1. Nuorten matalankynnyksen palvelut	13
4.2. Nuorten ongelmallisen pelaamisen tunnistaminen ja tukimuotojen kehittäminen - Pelituki	14
4.3. Huumekuntoutujien vertaistoimintakeskus Asema 78	14
4.4. Uudet hankkeet	15
5. Talous	17

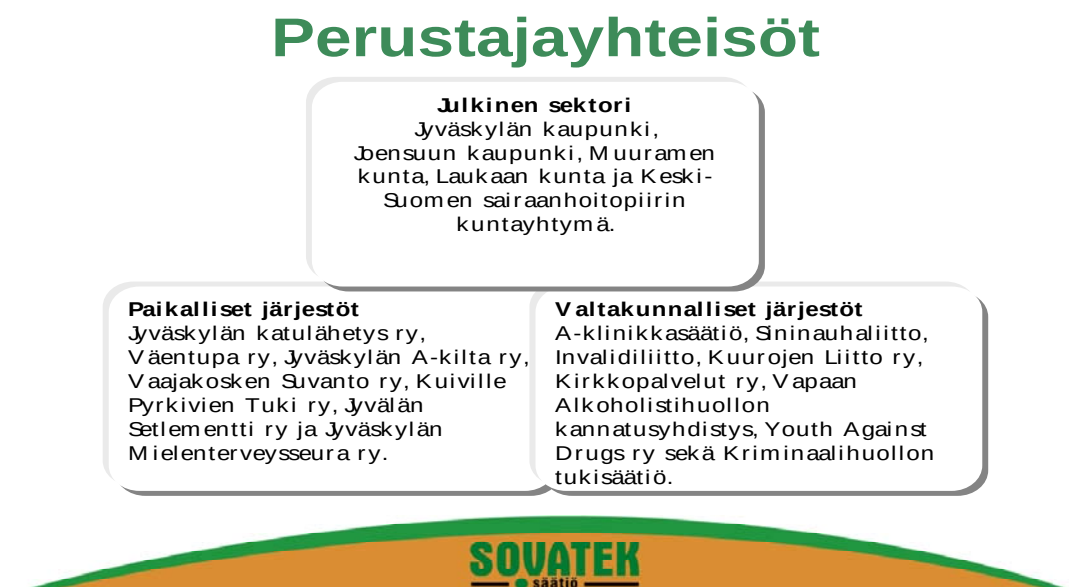
1. Yleistä

Sovatek-säätiö on psykososiaalisen kuntoutuksen asiantuntija- ja yhteistoimintaorganisaatio, joka keskittyy erilaisten riippuvuus- ja mielenterveysongelmien ehkäisyyn ja hoitoon, työ- ja toimintakyvyn vahvistamiseen sekä työllistymisen edistämiseen.

Säätiö on julkisen ja kolmannen sektorin taustayhteisöjen perustama yhteistoimintaorganisaatio, joka edustaa uudenlaista toimintatapaa julkisen sektorin toiminnassa ja palvelujärjestelmässä sekä kolmannen sektorin toimijoiden, yritysten ja muiden yhteisöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Lähtökohtana on palvelujärjestelmien kehittäminen ja palveluiden tuottaminen palveluita tarvitsevien sekä palveluja tilaavien asiakkaiden näkökulmasta.

Säätiön perustajayhteisöt (kuvio 1) edustavat monipuolisesti sosiaali- ja terveydenhuollon, päihdehuollon erityispalvelujen, työvalmennuksen sekä kolmannen sektorin erilaisia toimintamuotoja ja hoitoideologioita. Säätiön toimintamuodot ja palvelut perustuvat erilaisiin psykososiaalisen kuntoutuksen ja päihdelääketieteen, työvalmennuksen sekä mielenterveyshuollon menetelmiin ja sisältöihin. Valtaosa säätiön lähiseudun perustajayhteisöistä toimii asiakkaiden arjen, asumisen sekä sosiaalisten verkostojen luojina ja ylläpitäjinä. Säätiön perustajakunnat ja sairaanhoitopiiri edustavat julkisen hyvinvointipalvelujärjestelmän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä erikoissairaanhoidon näkökulmaa. Valtakunnalliset järjestöt ja palveluiden tuottajat toimivat vahvoina asiantuntijoina sekä tukijoina palveluiden kehittämisessä. Sovatek-säätiön kaltaisessa yhteistoimintaorganisaatiossa yhdistyvät ammatillinen ja tutkimuksellinen sekä kokemuseräinen ja ”hiljainen” tieto.

Kuvio 1. Sovatek-säätiön perustajayhteisöt

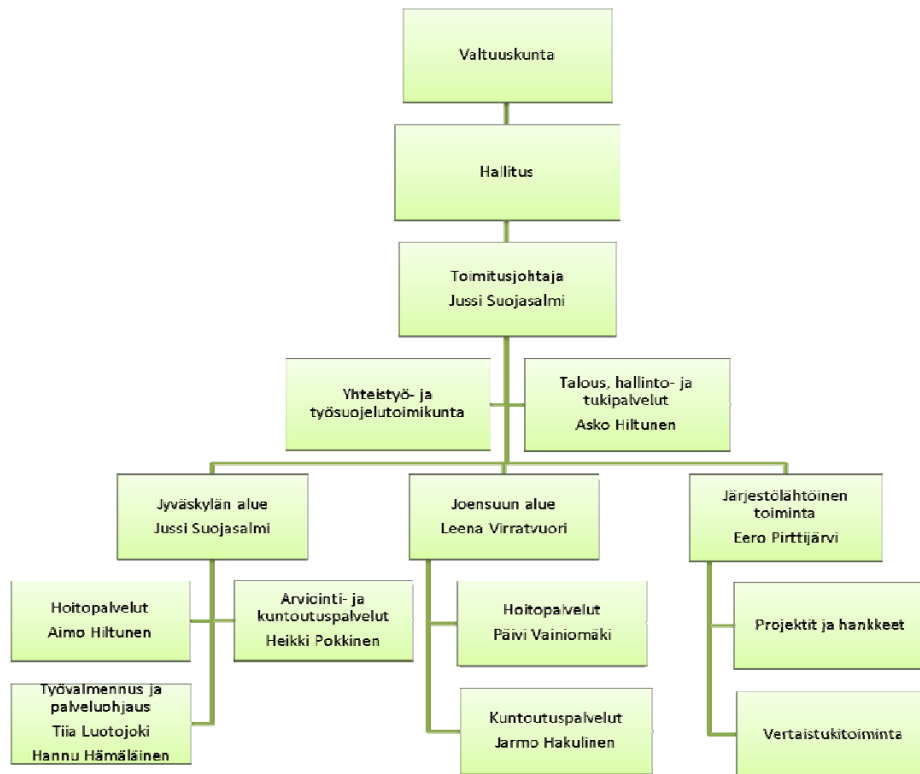

Säätiön hallintoelimet ovat valtuuskunta ja hallitus. Valtuuskuntaan kuuluu vähintään kaksikymmentä (20) ja enintään neljäkymmentä (40) jäsentä. Säätiön asioita hoitaa ja sitä edustaa kahdeksi (2) kalenterivuodeksi valittu hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja ja vähintään kahdeksan (8) ja enintään kaksitoista (12) jäsentä sekä heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Säätiön perustajayhteisöt nimeävät edustajansa hallintoelimiin.

Säätiön operatiivinen johtamis- ja vastuurakenne muodostuu neljästä tulosalueesta, jotka ovat hallintopalveluiden tulosalue, Jyväskylän tulosalue, Joensuun tulosalue sekä järjestölähtöisen toiminnan tulosalue (Kuvio 2).

Kuvio 2. Johtamis- ja vastuurakenne 2015

Säätiön visiona on, että se on valtakunnallisesti tunnettu ja arvostettu alansa toimija, palvelujen ja järjestötoiminnan uudistaja sekä haluttu yhteistyökumppani vuonna 2015.

Strategiakauden 2012–2015 painopistealueina ovat:

- 1) Asiakkaiden ja sidosryhmien kiinnostuksen kasvattaminen säätiötä kohtaan entistä vahvemmaksi
- 2) Strategiseen kumppanuuteen perustuva toiminnallinen ja alueellinen kasvu
- 3) Uusien palveluinnovaatioiden ja -konseptien kehittäminen ja levittäminen
- 4) Henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtiminen
- 5) Toiminnanohjauksen kehittäminen
- 6) Talouden ja toiminnan tasapaino

Strategiakauden tavoitteiden mukaisia toimenpiteitä jatketaan säätiön eri tulosalueilla ja toimialoilla vuoden 2015 aikana. Painopisteet vaihtelevat tulosalueittain ja toimialoittain. Vuoden 2015 aikana säätiön strategia tullaan päivittämään. Se on erinomaisen perusteltua, sillä toimintaympäristön jatkuvat muutokset ja vaikea yleinen taloudellinen tilanne asettavat säätiön toimintaedellytyksille ja perustehtävän toteuttamiselle merkittäviä haasteita.

Asiakaskunnassa ja toimintaympäristössä on tapahtumassa myös muita merkittäviä muutoksia, jotka vaikuttavat säätiön toimintaan. Työttömien määrä kasvaa ja erityisesti pitkäaikaistyöttömien osuuden odotetaan nousevan entisestään. Keski-Suomessa sairastavuusindeksi erityisesti mielenterveydenhäiriöiden osalta on kasvussa. Keski-Suomessa sijoittuu kolmanneksi korkeimmalla maakuntien välisessä vertailussa. Terveysten- ja hyvinvoinninlaitoksen

mukaan amfetamiinin ja opiaattien käyttäjien määrä on kasvussa. Erityisesti opioidiriippuvais-
ten määrän kasvu on näkynyt Sovatek-säätiön päihdepalveluissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki tiivistää palvelujen järjestämistä ja tuottamista
suurempiin organisaatioihin. Vielä ei ole tiedossa miten tuleva sosiaali- ja terveydenhuollon
toimintamalli vaikuttaa säätiön asemaan alueellisessa tuotantoyhteisössä. On selvää, että
myös järjestöt joutuvat pohtimaan yhteistyön tiivistämistä alueellisesti ja valtakunnallisesti. Eri
toimijoiden välisiä, jopa organisaatiotason sulautumisia tulisikin selvittää.

Palkkatuen uudistuksen tarkoituksena on edistää heikossa työmarkkina-asemassa olevien
työllistymistä. Palkkatuen uudistuksen kielteisiä vaikutuksia on se, että korkeimman korotetu-
n tuen osuus laskee. Eri tukimuotojen muutosten lopulliset kustannusvaikutukset selviävät
lopullisesti vasta vuoden 2015 aikana nykyisten ja vielä ensivuonna voimassa olevien palkka-
tukipäätösten päätyttyä.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelus-
ta tulee lisäämään kuntien vastuita pitkäaikaistyöttömien työllisyyden hoidossa. Esityksessä
ehdotetaan muutettavaksi myös työttömyysturvalakia siten, että kunnat maksaisivat työttö-
myysaikaisesta työmarkkinatuesta puolet niiden henkilöiden osalta, jotka olisivat saaneet
työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää (nykyisin 500 päivää), ja
70 % niiden henkilöiden osalta, jotka olisivat saaneet työmarkkinatukea työttömyyden perus-
teella vähintään 1000 päivää. Kuntien kasvava vastuu työllisyyden hoidosta lisää myös säätiö-
lle paineita nostaa kuntouttavassa työtoiminnassa olevien määrää.

Säätiö tukee henkilöstön osaamisen ylläpitämistä ja kehittämistä tarjoamalla erilaisia mahdol-
lisuuksia ja tukea kouluttautumiseen. Henkilöstön koulutuksessa painottuu perusosaamisen
vahvistaminen, ammatilliset menetelmäkoulutukset sekä kuntoutuksellisen ohjausosaamisen
vahvistaminen. Säätiöön on laadittu koulutusstrategia vuosille 2012–2015. Erillinen henkilös-
tön Koulutus- ja työhyvinvointisuunnitelma laaditaan vuosittain.

Työhyvinvoinnin edistämistä tuetaan arjessa erilaisin työkykyä ylläpitävin toimin, yhteisten
tapahtumien avulla ja ammatillisen osaamisen tukemisen kautta. Erityisenä painopisteenä
ovat työhyvinvointijohtamisen kehittäminen ja toimihenkilöiden ikääntymisen huomioiminen.
Säätiössä on oma Hyvinvointiryhmä, joka toimii henkilöstön hyvinvoinnin tuntosarvena ja äkil-
listen kriisitilanteiden purkukeskustelujen vetäjänä yhteistyössä työterveyshuollon ja työsuoje-
lu- ja yhteistyötoimikunnan kanssa. Henkilöstölle tarjotaan tarvittaessa mahdollisuus työnoh-
jaukseen. Henkilöstön työhyvinvointia ja sen muutoksia seurataan vuosittain toteutettavan
työhyvinvointikartoituksen avulla.

Toiminnanohjausjärjestelmä on otettu käyttöön vaiheittain. Järjestelmää lisätään prosessien
vaikutuksia kuvaavia mittareita. Toiminnanohjausjärjestelmä toimii myös raportoinnin perus-
työkaluna. Siihen voi tutustua osoitteessa <http://web80.sovatek.fi/mirax/> (tunnus ja salasana
tekeva).

2. Jyväskylän tulosalue

Tulosalueella on neljä toimialaa: Hoitopalvelu-, Arviointi- ja kuntoutuspalvelu-, Palveluohjaus- sekä Työvalmennusyksikkö. Yksiköiden vastuuhenkilöinä ja toimihenkilöiden lähiesimiehinä toimivat toimialapäälliköt.

2.1. Hoitopalveluyksikkö

Sovatek-säätiön hoitopalvelut muodostuvat päihdepäivystyksestä sekä vieroitushoito ja huume-vieroitusosastoista. Päihdeasiakkaiden lisääntyvä päihteiden sekakäyttö ja opiaattien käyttö on johtanut hoidon tarpeen kasvuun huumehoitopalveluissa niin avo- kuin laitoshoidossa.

Tilastojen perusteella Jyväskylässä käytetään edelleen huumeita samaan tyyliin kuin pääkaupunkiseudullakin. Buprenorfiini on edelleen yleisin ensisijainen päihde huumeiden käyttäjillä. Pelkästään alkoholia käyttävien vieroitushoidojen tarve on laskenut edellisten vuosien tahtiin, sen sijaan sekakäytöstä johtuvat vieroitushoidot osastoilla ovat lisääntyneet ja niiden odotetaan lisääntyvän vuonna 2015. Lastensuojeluasiakkaiden määrä päihdepalveluissa on pysynyt korkealla tasolla. Hoitopalveluissa hoidettujen asiakkaiden jatkohoito toteutuu useimmiten sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluissa sekä päihdehuollon erityispalvelujen avo- tai laituskuntoutuksessa. Osastohoitojen jälkeen asiakkaat pystyvät useimmiten palaamaan itsenäiseen tai tuettuun asumiseen. Suurella osalla on myös pidempikestoisen avo- tai laitosjatkokuntoutuksen tarvetta.

Tulevana vuonna hoitopalveluissa toteutetaan loppuun vuonna 2014 aloitettu lääkeosaamisen (LOVe-lääkekoulutus verkossa) koulutus. Koulutus ja tentti tapahtuvat verkko-opiskeluna. Vuonna 2015 otetaan käyttöön työ- ja potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien raportointi HaiPro järjestelmä. Henkilöstön koulutus alkaa keväällä 2015. Tammikuussa 2015 alkaa työnjohto- ja esimiestutkinto oppisopimuskoulutuksena. Puolitoista vuotta kestävä koulutus toteutetaan yhteisprojektina Jyväskylän aikuisopiston ja Jyväskylän kaupungin kanssa. Päihdepalveluista koulutukseen osallistuu kaksi hoitopalvelujen tiimivastaavaa.

Päihdepäivystys on matalan kynnyksen ja liikkuvan työn periaatteella toimiva avopalveluyksikkö. Päihdepäivystys on tarkoitettu riippuvuusongelmaisille, hoitoon hakeutuville päihteiden käyttäjille ja heidän omaisilleen. Päihdepäivystys vastaa päihdepäivystyspalvelusta, terveysneuvontapalveluista, sekä konsultaatiopalveluista.

Ensi vuoden aikana Päihdepäivystyksessä tullaan jatkamaan liikkuvan konsultaatiopalvelun sekä terveysneuvontatyön kehittämistä ja toteuttamista. Liikkuvaan työhön sekä terveysneuvontaan on siirretty yksi työntekijä varsinaisesta päivystystyöstä. Uutena työmuotona on terveysneuvonnan työparin jalkautuminen Jyväskylän keskustan alueelle. Vuonna 2015 liikkuvaan terveysneuvontapalveluun osallistuu myös Sovatekin etsivää työtä tekevä työntekijä. Päihdepäivystyksen työnohjaukset jatkuvat edelleen vuonna 2015. Sisäistä sekä ulkoista koulutusta tullaan hakemaan mm. riippuvuusproblematiikasta sekä ajantasaisesta päihdetiedosta.

Vieroitushoito-osasto tulee tarjoamaan vuonna 2015 kahdeksan hoitopaikkaa. Osastolla tapahtuvien lääke sekä sekakäyttäjien vieroitusten tarve on lisääntynyt vuoden 2014 aikana. Osastolla on varattuna alkoholi ja sekakäyttäjien vieroituksiin kuusi hoitopaikkaa ja kaksi hoitopaikkaa lääkevieroituksiin. Hoidon kehittämiseen tullaan käyttämään sisäisiä ja ulkoisia koulutuksia. Vieroitushoitojen lisäksi osastolla jatketaan työ- ja toimintakyvyn arviointitutki-

muksia yhdessä riippuvuuskuntoutustyöryhmän kanssa. Henkilöstön työohjaukset aloitetaan 2015 syyskuussa tauon jälkeen.

Huumevieroitusosaston paikkalukumäärä on seitsemän hoitopaikkaa. Osastolle on muodostunut lähes pysyvä jono. Korvaushoitosten aloitusten sekä niiden tehostamisen arvioidaan lisääntyvän edelleen vuonna 2015. Liikkuva konsultaatiopalvelu on lisännyt huumevieroituksia sekä korvaushoidon aloituksia muualta suomesta tuleville potilaille vuonna 2014. Kasvun odotetaan jatkuvan vuonna 2015. Yhteistyö Joensuun päihdepalveluiden kanssa jatkuu siten, että joensuulaisille huumeriippuvaisille potilaille on varattu yksi hoitopaikka. Huumevieroituksen työohjaukset jatkuvat vuonna 2015. Sisäistä koulutusta lääkehoidosta ja riippuvuudesta lisätään vuodelle 2015.

Vuoden 2015 kesälle hoitopalveluissa tullaan suunnittelemaan kolmen viikon sulkuaika ja sen molemmille puolille supistettua toimintaa. Samoin joulukuun lopulla 2015 on noin viikon sulkuaika. Näin saadaan vähennettyä sijaiskustannuksia. Hoitopalveluissa työskentelee vuonna 2015 osastonlääkäri, osastonhoitaja, 14 sairaanhoitajaa (3 tiimivastaavaa), 7 hoitajaa, yksi osa-aikainen lääkäri ja kaksi sosiaalityöntekijää osa-aikaisesti.

2.2. Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikkö

Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikön toiminta perustuu Sovatek-säätiön arvoihin ja tehtyihin palvelusopimuksiin. Säätiön strategisista painopistealueista yksikössä toteutuvat erityisesti seuraavat: asiakkaiden ja sidosryhmien kiinnostuksen kasvattaminen säätiöön entistä vahvemmaksi, uusien palveluinnovaatioiden ja -konseptien kehittäminen ja levittäminen sekä henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtiminen.

Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikön perustehtävä on arvioida, parantaa ja ylläpitää kuntoutujan toiminta- ja työkykyä yhteistyössä kuntoutujan ja hänen verkostonsa kanssa sekä kuntoutujien tukeminen oman arjenhallintaan. Toimintamuodot ja moniammatillisen työryhmän tuottamat palvelut perustuvat psykososiaalisen kuntoutuksen ja päihdelääketieteen menetelmiin. Päihteiden käyttäjien lisäksi palveluja on ongelmapelaajille ja muista riippuvuuksista kuntoutuville. Läheisille annetaan tukea, neuvontaa ja ohjausta. Kuntoutuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi tehdään yhteistyössä asiakkaan kanssa huomioiden myös hänen läheistensä, vieranomaisten sekä muiden palveluntuottajien näkemykset ja resurssit. Yksikkö toimii oman alansa erityis-asiantuntijana ja kehittäjänä verkostoituen aktiivisesti. Lisäksi yksikön työntekijät antavat perustehtävän toteuttamisen ohella työohjausta, koulutusta ja konsultaatiota sekä opiskelijoiden ohjausta. Osa päihdekuntoutujista osallistuu päihdekuntoutuksen ohella tai välittömästi sen jälkeen työvalmennukseen tai ammatilliseen kuntoutukseen. Joka kuudennessa työvalmennuksen asiakkaalla on ollut hoitohistoria päihdepalveluissa.

Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikössä toimii kaksi työryhmää: Riippuvuuskuntoutustyöryhmä ja Korvaushoitotyöryhmä. Korvaushoitotyöryhmä toteuttaa kuntoutumissuunnitelmaan perustuvaa Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 33/2008 mukaista pitkäjänteistä ja tavoitteellista opioidikorvaushoitoa. Lääkehoito toteutetaan turvallisesti asiakkaan vointia jatkuvasti seuraten. Kuntoutuksessa pyritään tarpeenmukaiseen, oikea-aikaiseen sekä tarkoituksenmukaiseen hoitoon asiakkaan hoito- ja muutostmotivaatio huomioiden. Korvaushoitotyöryhmä toimii asiantuntijana, kouluttaa, konsultoi ja tiedottaa opioidiriippuvaisten korvaushoitoon liittyvissä kysymyksissä. Riippuvuuskuntoutustyöryhmä tuottaa päihteiden käyttäjien ja riippuvuusongelmaisten jatkohoito- ja avokuntoutuspalveluita sekä työ- ja toimintakykyä edistävää kuntoutusta. Sen toiminta-ajatuksena on tukea kuntoutujaa irtautumaan riippuvuuksista ja lisäämään elämänhallintaa. Riippuvuuskuntoutustyöryhmän työntekijät osallistuvat myös Sovatek-säätiön arviointi- ja tutkimuspalveluiden sekä työelämään valmentavien ryhmien toteut-

tamiseen yhteistyössä Sovatek-säätiön vieroitusosastojen sekä työvalmennuksen kanssa. Työryhmän sosiaalityöntekijät toteuttavat sosiaalityötä vieroitusosastoilla.

Työn suunnittelua ja päätöksentekoa varten on käytössä yksikkö- ja työryhmäkohtaisia kokouksia, joissa asiakasasiat ja hallinnolliset asiat käsitellään eri kokouksissa. Tämän lisäksi yksikössä pidetään 4–6 suunnitteluiltaa vuorokauden 2015 aikana. Työryhmät vastaavat asiakaslähtöisyyden toteutumisesta kaikessa toiminnassaan ja päätöksenteossa.

Arviointi- ja kuntoutuspalveluiden kehittämistyön painopistealueet vuonna 2015 ovat päihde-kuntoutuksen laadun arvioinnin kehittäminen sekä työryhmien kehittämistavoitteet. Riippuvuuskuntoutustyöryhmän kehittämistavoitteet vuonna 2015 ovat: iltavastaanottotoiminnan kokeilu ja arviointi, perhekeskeisen työmuodon kehittäminen, digitaalisia pelejä pelaavien aikuisten ja nuorten aikuisten kuntouttavan työn kehittäminen osana ongelmapelaajien kuntoutumiskurssia, moniongelmaisten ja useamman diagnoosin omaavien asiakkaiden kuntouttavan työn kehittäminen sekä arjen hallinnan arviointilomakkeen kokeilua ja arviointia kuntouttavan työn tueksi. Korvaushoitotyöryhmän kehittämistavoitteita vuonna 2015 ovat yhteisöhoitojen elementtien kuten asiakkaiden vertaistoiminnan ja pienryhmätoiminnan lisääminen sekä kotiin tehtävän työn kehittäminen.

Yksikön työntekijät osallistuvat koulutussuunnitelmassa määriteltyihin koulutuksiin ammattitaidon ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Vuoden 2015 koulutussuunnitelmaan kuuluvat tärkeimpinä lääkeosaamisen lisääminen Love koulutuksella, yhteisöhoitojen koulutus sekä ryhmäohjaajakoulutus. Koulutusten lisäksi yksikön työntekijät osallistuvat korvaushoitotyötä tekevien verkostotapaamiseen sekä ongelmapelaajien kanssa työskentelevien haalarifoorumiin.

Yksikön henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehditaan esimiestyöllä, työryhmien ryhmätyönohjauksella, terapiatyötä tekevien työntekijöiden yksilötyönohjauksella sekä kollegiaalisella tuella. Työntekijöiden jaksamisen arviointiin, työskentelyilmapiiriin sekä vuorovai-
kutukseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikössä työskentelee vuonna 2015 kuntoutuspäällikkö, 2 lääkärinä osa-aikaisesti, 4 sosiaalityöntekijää (3 osa-aikaisesti), 1 toimintaterapeutti ja 7 sairaanhoitajaa (2 tiimivastaavaa) ja yksi lähihoitaja.

2.3. Työvalmennuksen ja palveluohjauksen toimiala

Sovatek-säätiön työvalmennuksen ja palveluohjauksen perustehtävänä on tarjota työ- ja toimintakykyä vahvistavia, mielekkäitä eri alojen työtehtäviä sekä parantaa valmentautujan mahdollisuuksia päästä työelämään, koulutukseen tai muuhun valmentautujan elämäntilannetta tukevaan palveluun. Työvalmennuksen ja palveluohjauksen tavoitteena on valmentautujan kuntoutus- ja palvelutarpeen arviointi sekä ohjaus toimintakykyä ja työllistymistä edistävään työvalmennuspalveluihin tai muihin kuntoutumista tukeviin palveluihin.

Työvalmennuksen ja palveluohjauksen toimialalla työskentelee vuonna 2015 kuntoutuspäällikkö, tuotantopäällikkö, työvalmentajia ja pajaohjaajia, palveluvastaava ja palveluassistentti, palveluohjaajia, opinto-ohjaaja, psykologi ja terveydenhoitaja. Työvalmennusta toteutetaan viidessä eri toimipisteessä (taulukko 1). Lisäksi keittiö- ja siivousalan valmennuspaikkoja on kaikissa säätiön Jyväskylän toimipisteissä.

Taulukko 1. Työvalmennuksen toimipisteet Jyväskylässä

Kankitien toimipiste Kankitie 14 Jyväskylä EkoRaksa, rakennustarvikkeiden kierrätys, Pihatiimi, Verhoo ja kutomo	Tallilantien toimipiste Tallilantie 6, Vaajakoski Metalli, Metallialan perustutkinto, Kilpivalmistus ja Kokoonpano	Pajatien toimipiste Pajatie 3, Jyväskylä Autokorjaamo, Polkupyöräkorjaamo ja kierrätyspyörien myynti
Sorastajantien toimipiste Sorastajantie 4, Jyväskylä Kierrätyskauppa, Vuokraamo Satumaa Ompelimo, Kirjansitomo ja Media	Korpilahden toimipiste Joensuuntie 2, Korpilahti EkoCenter Paatti ja Kahvio	

Työvalmennuksen toimialalla siirryttiin vuoden 2014 aikana prosessijohtamiseen. Toimintaa tarkastellaan valmennus- ja kuntoutumisprosessin sekä tuotannollisen prosessin näkökulmasta. Käytännön toiminnassa nämä näkökulmat yhdistyvät yksilöllisiksi, asiakaslähtöisiksi valmennussuunnitelmiksi ja kuntoutumispoluiksi. Vuoden 2015 suurimpana kehittämiskohteena onkin työpajapedagogiikan vahvistaminen sekä valmennusprosessin ja tuotannollisen prosessin sisällöllinen ja menetelmällinen kehittäminen vastaamaan aiempaa paremmin valmentautujien muuttuviin ja kasvaviin tuen tarpeisiin. Lisäksi vuoden 2015 aikana arvioidaan tarve rakenteellisiin ja toimitilamuutoksiin johtamisrakenteen muutoksen myötä. Muina kehittämiskohteina ovat strategian mukaisen markkinoinnin ja tuotannon kehittäminen sekä valmennuksen asiakastietojärjestelmän uudistaminen.

Asiakaskunnan muutokset ja palveluntilaajan toive painottaa yhä kuntoutuksellisempaa otetta palveluohjauksessa ja työvalmennuksessa. Säätiö keskittyy vuonna 2015 yhä tavoitteellisemmin yli viisisataa päivää työmarkkinatukea saaneiden pitkäaikaistyöttömien, vajaakuntoisten ja nuorten työllistämiseen sekä kuntouttavaan työtoimintaan. Erityisesti kuntouttavassa työtoiminnassa olevien valmentautujien määrän odotetaan edelleen kasvavan tulevana toimintavuonna. Toimintaan vaikuttavat merkittävästi myös vuoden 2015 alusta voimaan astuva palkkatukiudistus sekä työministeriön antama Julkista työvoima- ja yrityspalvelulakia koskeva soveltamisohje, jonka seurauksena Te-toimistot ovat joutuneet tiukentamaan kriteereitään sekä palkkatuen että työkokeilujen myöntämisen suhteen. Näiden muutosten vaikutuksia ja edellyttämiä toimenpiteitä arvioidaan toimintavuoden aikana.

Toimintaympäristön muutoksiin ja kasvaviin asiakasmääriin vastaaminen edellyttää uusien toimintatapojen, esimerkiksi ryhmävalmennuksen kartoittamista ja käyttöönottoa, valmennuksen tulovaiheen alkuarvioinnin merkityksen vahvistumista ja kehittämistä sekä työssäsuorutumisen arvioinnin kehittämistä. Samanaikaisesti valmennusaloja ja niiden töitä sekä tuotantoprosesseja on kehitettävä vastaamaan aiempaa paremmin valmennuksellisiin tarpeisiin. Haasteena on löytää valmennusaloja ja toimintoja, jotka vastaavat myös tulevaisuudessa avoimille markkinoille tähtäävään työllistymiseen ja toisaalta tarjoavat parhaat mahdollisuudet matalantuottavuuden toimintakykyä ylläpitävään tai parantavaan sosiaaliseen kuntoutumiseen. Nykyisiä tuotantoaloja arvioidaan ja kehitetään sekä uusia tuotantoaloja kartoitetaan vuonna 2015.

Merkittävänä koulutuksellisena palveluna Sovatek-säätiöllä on tuettu oppisopimuskoulutus. Oppisopimuskoulutuksella tarjotaan valmentautujille mahdollisuus suorittaa ammatillista perus- tai ammattitutkintoon tähtäävää koulutusta. Uutena ryhmänä tarjotaan oppisopimuskoulutusta juuri peruskoulun päättäneille nuorille. Toimintavuonna kehitetään myös joustavia oppisopimuspolkuja ja aiempaa monipuolisempia osatutkintojen suoritushaasteita yhteistyössä Jyväskylän oppisopimustoimiston kanssa. Lisäksi Sovatek-säätiö toteuttaa yhteistyössä Bovallius-ammattiopiston kanssa levyseppähitsaajan ammatillista peruskoulutusta. Säätiö

tuottaa koulutukseen oppimisympäristön ja työpajaohjauksen. Bovallius-ammattiopiston kanssa kartoitetaan myös uusia koulutusyhteistyömahdollisuuksia, esimerkiksi laitoshuoltajan perustutkinnossa.

Valmentautujien terveydenhoidosta ja työterveyshuollosta valmennusjakson aikana vastaa säätiön oma terveydenhoitaja. Valmentautujien työterveyshuollon toimintasuunnitelma laaditaan kahden vuoden välein, samanaikaisesti toimihenkilöiden työterveyshuollon suunnitelman kanssa. Valmentautujilla on entistä enemmän monia terveydellisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat työ- ja toimintakykyyn ja työssä selviytymiseen. Säätiössä on myös valmentautujia koskeva varhaisen tuen malli ja päihdeohjelma. Päihdekysymyksissä pyritään ennaltaehkäisyyn. Mini-interventio-tyyppinen alkoholiongelmien varhaisvaiheen ehkäisevä toiminta on Sovatekin työterveyshuollon normaalia toimintaa. Kaikille valmentautujille tehdään AUDIT-testi työhöntulotarkastuksen yhteydessä. Kuntoutustarpeen arviointia tehdään osana työkyvyn arviointia terveystarkastusten yhteydessä ja sairaanhoitokäynneillä.

Tuotannollisten yksiköiden keskeisinä asiakkaina ovat eri alojen yritykset sekä kuluttaja-asiakkaat. Yrittäjien kanssa jatketaan yhteistyötä henkilökohtaisilla suhteilla ja toimintaa vahvistavilla sopimuksilla. Lisäksi panostetaan uusien toimialojen kehittämiseen, kierrätystoiminnan laajentamiseen ja alihankintatöiden etsintään. Erityisesti vuonna 2015 panostetaan toiminnan markkinointiin niin valmennuspalveluiden kuin tuotantotoiminnankin osalta. Valmennuspalveluiden markkinointia vahvistetaan lähikuntiin ja yhteistyöverkostoon. Tuotantotoiminnan markkinointia vahvistetaan kehittämällä sähköistä markkinointia, kuten kierrätyskauppojen kuvastoja ja verkkokauppaa sekä toimialojen näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa ja järjestämällä yrittäjien kanssa yhdessä erilaisia pr-tilaisuuksia.

Työntekijöiden osaamista vahvistetaan omaa ammattitaitoa syventävillä ja laajentavilla koulutuksilla esim. oman erityisalan sisällöllisillä täydennyskoulutuksilla sekä ohjausta, arviointia, mielenterveyttä, jaksamista ja päihdeasioita käsittelevillä koulutuksilla. Osa työntekijöistä suorittaa johtamisen ammattitutkintoa ja työvalmentajan erikoisammattitutkintoa. Uusia erikoisammattitutkintokoulutuksia on suunniteltu myös tulevalle vuodelle. Lisäksi henkilöstölle järjestetään atk-koulutusta. Koulutuksissa hyödynnetään sekä ulkopuolisia koulutuksia että säätiön omia erityisasiantuntijoita. Työhyvinvointitapahtumia järjestetään toimipisteittäin sekä toimihenkilöille että valmentautujille. Työssä jaksamisen tukena hyödynnetään tarpeen mukaan myös yksilö- ja ryhmätyönohjausta. Kehityskeskustelut käydään vuosittain.

3. Joensuun tulosalue

Joensuun tulosalueella sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alue kattaa Joensuun kaupungin lisäksi myös Kontiolahden ja Outokummun. Alueella jatketaan päihdehuollon erityispalvelujen ja kuntouttavan työtoiminnan kehittämistä vuonna 2015 tilanteessa, jossa maantieteellinen toimialue pysyy ennallaan kahden laajentumisvuoden jälkeen. Toimintavuoden aikana tavoitteena on vakiinnuttaa tulosalueelle asiakaslähtöisesti toimivat palveluketjut ja kuntoutusjatkumot. Palveluprosessien kuvaukset päivitetään ja niiden sisältöjä tarkennetaan.

Joensuun tulosalue muodostaa 34 toimihenkilön moniammatillisen päihdehuollon erityispalveluja sekä kuntouttavaa työtoimintaa tuottavan kokonaisuuden, jossa avo- ja laitospalvelut toimivat toisiaan täydentävinä palveluina. Henkilöstön osaamista ja työhyvinvointia tuetaan koulutuksilla ja työnohjauksilla. Tarkemmat koulutuksiin ja työhyvinvointiin liittyvät suunnitelmat esitellään Sovatek - säätiön Koulutus- ja työhyvinvointisuunnitelmassa 2015. Kehityskeskustelut henkilöstön kanssa käydään vuosittain.

3.1. Avohoitopalvelut

Avohoitopalveluita tuottaa kolme työryhmää: päivystys- ja hoidontarpeen arviointi-, korvaushoito- ja kuntoutustyöryhmä. Tavoitteena vuonna 2015 on lisätä edelleen työryhmien välistä yhteistyötä siten, että asiakkaiden siirtyminen hoito- ja kuntoutusketjussa tapahtuu saumattomasti. Päihdepäivystyksen toteuttama hoidontarpeen arviointiprosessi varmistaa asiakkaan ohjautumisen tarvettaan vastaavaan palveluun. Asiakkaan tarpeista lähtevän hoito- ja kuntoutuspolun rakentamiseksi päihdepäivystyksen toiminnan painopisteenä on asiantunteva ja riittävän monipuolinen hoidontarpeen arviointi. Päihdepäivystyksen sairaanhoitajan työpanosta kohdennetaan Enon terveysasemalle yhtenä päivänä kuukaudessa.

Avohoitopalvelujen rakenteellisen ja toiminnallisen kehittämisen painopiste vuonna 2015 on korvaushoitotyöryhmän toteuttaman hoito- ja kuntoutusprosessin saattaminen vallitsevaa tarvetta vastaavalle tasolle. Korvaushoidossa olevien asiakkaiden määrä on lisääntynyt joka vuosi ja erityisesti kuntouttavan korvaushoidon sisällön kehittäminen edellyttää riittävää resursointia.

Psykiatrin palveluja ostetaan Joensuun tulosalueelle ostopalveluna kahtena päivänä kuukaudessa. Terveysneuvontaan käytettävä henkilöstö- ja aikaresurssi sopeutetaan päihdepalvelujen kokonaisuuden sallimiin rajoihin. Erityisesti avopalvelujen kasvava asiakasmäärä asettaa haasteita henkilöstön riittävyyden suhteen.

Päihdeseurannassa olevien ryhmät jatkuvat päivystyksen ja avokuntoutuksen yhteistyönä. Ryhmiä toteutetaan pitkin vuotta tarpeen mukaan. Ongelmapelaajien hoitopolkua kehitetään edelleen ja kuntoutuskurssi peliongelmaisille järjestetään yhdessä Jyväskylän henkilöstön kanssa. Kansalaistalolla toteutettu palveluohjaus siirretään osaksi avokuntoutustyöryhmän toimintaa päihdepalvelukeskuksella. Kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö jatkuu edelleen verkostoissa ja yhteisten ryhmien toteuttamisena.

Avohoitopalveluihin on perustettu Sosiaalisen kuntoutuksen työryhmä, mikä vastaa kuntouttavan työtoiminnan toteuttamisesta. Päihdepalvelukeskuksen pihapiirissä sijaitsevan Taitopajan toiminta pyritään vakiinnuttamaan ja resursoimaan laadukkaasti kuntoutuksen edellyttämällä tavalla. Joensuun kaupunki ostaa edelleen yhden työntekijän työpanoksen kuntouttavan työtoimintaan. Työntekijän toimipiste sijaitsee Jokikadulla kaupungin tiloissa.

3.2. Laitospalvelut

Laitoshoitopalveluja tuotetaan vieroitusyksikössä ja kuntoutusyhteisössä. Laitospalvelujen sisältöjen kehittämistä jatketaan vastaamaan alkoholin, lääkeaineiden ja huumeiden sekakäyttäjien hoidon ja kuntoutumisen tarpeisiin. Vieroitusyksikössä hoidetaan alkoholin, lääkkeiden ja huumeiden sekakäyttäjiä. Vieroitushoidon aikana tehtävää jatkohoidontarpeen arviointia voidaan toteuttaa myös erillisenä hoitajaksona, mikäli asiakkaan vointi edellyttää laitossuhteita.

Vieroitusyksikön kokonaispaikkamäärä on yhdeksän (9). Yksikön rakenteen, henkilöstön tehtävänkuvien ja toimintatapojen työstämistä jatketaan yhteisen koulutus- ja kehittämisprosessin avulla asiakaskunnan vieroitushoidon tarvetta vastaavaksi. Erityisesti huumeasiakkaan hoitoon liittyvää osaamista vahvistetaan koulutuksen kautta.

Kuntoutusyhteisössä on yhdeksän (9) paikkaa. Kuntoutus on yhteishoidon periaatteita toteuttavaa tavoitteellista päihdekuntoutusta. Kuntoutukseen tullaan päivystyksen tai vieroitus-hoitoyksikön kautta. Perusjakson pituus on kahdeksan viikkoa, mutta yksilöllisesti voidaan toteuttaa myös lyhempiä tai pidempiä jaksoja yhdessä laadittavan kuntoutussuunnitelman pohjalta. Kuntoutusyhteisön palveluja markkinoidaan laajemmalle maantieteelliselle alueelle Joensuun ulkopuolelta tulevien hoitovuorokausien lisäämiseksi. Kuntoutusyhteisön palveluprosessi arvioidaan ja päivitetään toimintavuoden aikana.

3.3. Yhteistyöverkostoissa tapahtuva toiminnan kehittäminen

Asiakkaan hoitopolun kuvaus ja työstäminen jatkuu yhteistyössä Joensuu mielenterveyskeskuksen ja erikoissairaanhoidon toimijoiden kanssa. Yhteisten asiakkaiden hoitovastuun painottumista hoitopolun eri vaiheissa tarkennetaan ja yhteistyökäytäntöjä hiotaan. Tavoitteena on tehdä esitys päihdepsykiatristen asiakkaiden hoitopolusta tulevan sote - palvelutuotannon valmistelutyön tueksi.

Kuntouttavaan työtoimintaan ja sosiaaliseen kuntoutukseen liittyvä tiivis yhteistyö ja toimintojen kehittäminen aikuissosiaalityön kanssa jatkuu. Säätiö toimii aktiivisesti Päihdetyön verkostoitujat -ryhmässä, jossa on mukana kolmannen sektorin, seurakuntien ja kaupungin edustajia. Verkostoyhteistyötä ja työnjakoa selkiytetään edelleen yhteistyökumppaneiden kanssa. Sovatek-säätiön Joensuun tulosalueen aluejohtaja kuuluu Joensuun aikuispsykososiaalisten palvelujen johtotiimiin ja Paavo 2:n (Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma 2012 - 2015) seurantaryhmään. Joensuun päihdepalvelukeskuksen työntekijät ovat mukana toteuttamassa Marak (moniammatillinen riskinarviointi) -ohjelmaa perhe- ja parisuhdeväkivallan uusiutumisen ehkäisemiseksi. Päihdepalvelukeskuksen edustaja osallistuu Joensuun seudun Marak - työryhmän kokouksiin.

Joensuun kaupungin Nuorisosaaman kanssa jatketaan sovittuja konsultaatio- ja yhteistyökäytäntöjä. Alueen oppilaitosten kanssa tehdään yhteistyötä ja vastataan mm. Sora-lakiin (opiskeluun soveltumattomuuteen ratkaisuja) liittyvien huumetestien tekemisestä ja raportoinnista. Rikosseuraamusviraston ja lastensuojelun kanssa jatketaan yhteistyötä päihdeseurannan ja yhteisen työryhmätyöskentelyn muodossa. Pyhäselän vankilan kanssa toteutetaan vapautuville vangeille kohdennettu teemallinen päihdekurssi. Joensuun alueella toteutetaan vuosittain sidosryhmäkysely, jonka avulla kerätään palautetta toiminnasta keskeisiltä yhteistyökumppaneilta. Tuloksia hyödynnetään jatkossa yhteistyön kehittämisessä.

4. Järjestölähtöinen toiminta

Sovatek-säätiö on ollut aktiivinen toimija kansalaisyhteiskunnan tukemisessa ja on tuonut asiantuntemuksensa järjestösektorin käyttöön. Käynnissä olevien hankkeiden lisäksi keskeisiä asioita tulevana toimintavuonna ovat uusien, säätiön ja toiminnasta ja erityisesti asiakkaiden tarpeista lähtevien hankeideoiden löytäminen, kehittäminen ja valmistelu sekä järjestöyhteistyön tehostaminen ja vaikuttaminen toimintaympäristössä. Sovatek-säätiö on mukana sekä alueellisissa että valtakunnallisissa yhteistyöverkostoissa.

Sovatek-säätiö hakee kohdennettua toiminta-avustusta Raha-automaattiyhdistykseltä järjestölähtöisen toiminnan ylläpitämiseksi. Toistaiseksi säätiö ei ole saanut kohdennettua avustusta. Näin toiminta on keskittynyt toistaiseksi eri rahoituksella toteutettaviin hankkeisiin.

4.1. Nuorten matalankynnyksen palvelut

Nuorten matalankynnyksen palveluiden kehittäminen koskee jo olemassa olevien palveluiden, Sauma-starttipajan ja etsivän työn, kehittämistä. Toimintavuoden 2015 tavoitteena käynnistää yhteistyössä Jyväskylän Päihdepäivystyksen ja Päihdekuntoutuksen kanssa nuorille suunnattu ryhmätoiminta.

Sauma-starttipajatoiminnan keskeisenä tavoitteena on palvelun juurruttaminen osaksi palvelujärjestelmää. Yhteistyöverkostoja vahvistetaan ja toiminnasta tiedotetaan aktiivisesti. Sisäisen yhteistyön kautta löydetään kohderyhmänä oleville nuorille toimivimmat jatkosijoittumispaidat.

Sauman toimintasisältöjä, nuoren kokonaisvaltaista tilannekartoitusta ja arviointia (toimintakyvyn arviointi, oppimistaitojen ja -kyvyn arviointi, elämäntilanteen kartoitus ja arviointi) kehitetään toimintavuoden aikana. Pajan toimintarakenne on koettu toimivaksi, mutta pajalle ohjautuvien nuorten toimintakyvyssä ollut merkittäviä eroja sekä nuorten välillä että nuorilla pajajakson aikana.

Vuoden 2015 tavoitteena on lisätä nuorten määrää jonkin verran aiemmasta. Nuoret ovat Saumassa nyt pääosin kuntouttavan työtoiminnan kautta ja läsnäolopäiviä viikossa on kolmesta viiteen. Jatkossa samaan aikaan kirjoilla voi olla useampi nuori, koska läsnäolopäivät eivät mene päällekkäin kuin satunnaisesti.

Vuonna 2015 Sovatekin etsivässä työssä jatketaan vuoden 2014 loppupuolella aloitettujen toimintamallien kehittämistä ja vakiinnuttamista osaksi säätiön toimintaa. Toinen etsivistä jatkaa yhteistyötä säätiön päihdepalveluiden kanssa, johon idea ja tarve nousivat loppuvuoden työnkierron kautta. Toinen etsivistä puolestaan jatkaa yhteistyötä Keski-Suomen opiskelija-asuntosäätiö KOAS:n kanssa, tavoittaakseen niitä eri puolilla kaupunkia olevien nuoria, jotka ovat esimerkiksi pudonneet tai vaarassa pudota opiskeluiden piiristä.

Kehittämistyötä jatketaan kokeilemalla ja kehittämällä uudenlaisia tavoittamisen väyliä niiden alle 29-vuotiaiden henkilöiden kohtaamiseksi ja tavoittamiseksi, jotka eivät ole minkään palveluiden piirissä ja vaarassa syrjäytyä. Vaikka yhteistyötahot osaavat hyvin hyödyntää Jyväskylän etsivää nuorisotyötä, on edelleen suurena huolenaiheena ne nuoret, joilla ei ole olemassa minkäänlaista verkostoa ympärillään ja näin ollen eivät ohjautu palveluiden piiriin esimerkiksi lähiomaisten tai sukulaisten kautta. Ulkopuolisilta tahoilta nousee ajoittain erilaisia toiveita ja painetta etsivän työn suuntaan muun toiminnan resursoinniksi. Etsivällä työllä

ei kuitenkaan ole suostuttu paikkaamaan erilaisia nuoriso ja vapaa-ajanpalveluita, ainoastaan oltu tukemassa niitä, mikäli ne etsivän työn raameihin ovat sopineet.

Päätavoite Sovatekin etsivässä työssä on panostaa laadukkaaseen asiakastyöhön ja nuoren kohtaamiseen. Tämä saavutetaan toiminnan matalalla kynnyksellä ja olemalla helposti tavoitettavissa. Etsivän tavoittaa puhelimitse, internetsivujen yhteydenottolomakkeella, sähköpostilla ja Facebookissa.

Vuonna 2015 Sovatekin etsivä työ jatkaa yhteistyötä Jyväskylän kahdeksan muun etsivän kanssa. Sen lisäksi etsivät kuuluvat Keski-Suomen etsivien sekä paikalliseen etsivällä työotteella työskentelevien toimijoiden verkostoon. Verkostot tapaavat muutaman kerran vuodessa. Vuonna 2015 merkittävimpiä yhteistyökumppaneita tulee olemaan Sovatek-säätiön päihdepalvelut ja työpajat sekä Keski-Suomen opiskelija-asuntosäätiö KOAS.

4.2. Nuorten ongelmallisen pelaamisen tunnistaminen ja tukimuotojen kehittäminen - Pelituki

Pelitukihankkeeseen alkaa avustuspäätöksen mukaan hankkeen viimeinen toimintavuosi. Keskeiset tavoitteet toimintavuodelle ovat:

- Hankkeen tiedontuotannon tulokset ja aineistot ovat laajasti nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten, nuorten läheisten nuorten pelaamiseen liittyvää kehitys- ja tutkimustyötä tekevien käytössä.
- Hankkeessa kehitetyt ja testatut työvälineet on koottu välinesalkkuun, joka on saatavissa sähköisessä muodossa.
- Nuorten pelaamisen ja peliongelmiin kanssa työskentelyä jäsentävät toimintamalliesimerkit on laadittu lastensuojelun, toisen asteen oppilaitoksen ja työvalmennuksen ympäristöihin sekä siviilipalveluskeskukseen.
- Hankkeen tulosten hyödyntämistä ja edelleen kehittämistä tukemaan on perustettu alueellinen verkosto, joka tekee jatkuvaa yhteistyötä ongelmapelaamisen hoitoa ja tutkimusta kehittävien valtakunnallisten toimijoiden kanssa

Hankkeen tiedontuotantoa täydennetään ja muokataan sen tuloksista materiaali, johon on tiivistetty keskeisimmät tulokset. Nuorten ongelmallisen pelaamisen ehkäisyn, arvioinnin ja ongelmallisesti pelaavien tuen työkaluja kokoava välinesalkku tuodaan ammattilaisten käyttöön. Pelaamista ilmiönä ja peliongelmiä avaava koulutuspaketti pilotoidaan. Paketti perustuu hankkeen tiedontuotannon ja välinekehittelyn tuloksiin. Hankkeen toimesta koulutetaan kouluttajat, jotka toteuttavat em. koulutusta hankkeen päätyttyä.

4.3. Huumekuntoutujien vertaistoimintakeskus Asema 78

Vertaistoimintakeskus tarjoaa korvaushoidossa oleville asiakkaille mahdollisuuden viettää aikaa turvallisesti päihteettömässä ympäristössä kodin ulkopuolella. Toimintakeskuksen tavoitteena on tukea asiakkaita pitkäjänteiseen elämäntapaan, joka mahdollistaa realististen tavoitteiden asettamista suhteessa heidän omiin voimavaroihin nähden.

Hankerahoituksen osalta kyseessä on toiminnan viimeinen vuosi. Toimintaa jatketaan koko vuosi ja hankkeena toiminta päättyy vuoden 2016 ensimmäisellä neljänneksellä. Toiminta on nähty merkittäväksi ja palaute on ollut myönteistä. Sille haetaan jatkoa kohdennetulla toiminta-avustuksella. Keskeinen tavoite on jatkaa keskuksen toimintaa myös hankevaiheen jälkeen.

Keskuksen kävijämäärä on vaihdellut. Sen osalta pyritään kävijöiden määrän lisäämiseen ja vakiinnuttamiseen. Päiväkirjan mukaan vuonna 2013 toimintakeskuksessa tapahtui 851 käyntiä. Tavoitteena on, että toimintakeskuksessa kirjattujen käyntien määrä on 15 säännöllistä (useamman kerran viikossa) ja 1300 käyntiä vuodessa. Lisäksi keskuksen ulkopuolella toteutetaan erilaisia tapahtumia ja retkiä.

Kuntouttavassa työtoiminnassa on ollut 1 - 2 henkilöä. Toimintaa lisätään vuonna 2015, jolloin kävijöiden keskuudesta muodostetaan oma kuntouttavan toiminnan ryhmä. Asema 78 joutui kiinteistön omistajavaihdosten takia muuttamaan toisiin toimitiloihin kesällä 2014. Uudessa tiloissa pyritään liittymään lähiyhteisöön ja tarjoamaan ensimmäisessä vaiheessa asuntoyhtiölle, jossa toimintakeskus sijaitsee, pihanhoitopalveluita.

Kokemusasiantuntijatoimintaa lisätään. Keskuksen vertaisia motivoidaan kokemusasiantuntijakoulutukseen. Keskuksen ja korvaushoitotyöryhmän, huumevieroitusosaston ja Sovatekin muiden Jyväskylän toimintojen yhteistyötä tiivistetään.

Asiakkaille toteutetaan avointa ja suljettua ryhmätoimintaa. Tässä hyödynnetään Sovatek-säätiön muita toimintayksiköitä sekä Jyvässeudun oppilaitoksia. Ryhmien aiheiksi ja teemoiksi on suunniteltu mm. terveellinen ravitsemus ja terveellisen elämäntavan edistäminen. Ryhmät kokoontuvat toimintakeskuksen sekä yhteistyökumppanien tiloissa. Sovatek-säätiön uusille korvaushoitoasiakkaille toteutettava Potkua- korvaushoitoon ryhmä toteutetaan 1 - 2 kertaa vuoden aikana, ryhmä kokoontuu viisi kertaa toimintakeskuksen tiloissa. Toiminnan sisältöjä muokataan niin, että ne ovat hyvin toteutettavissa myös hankerahoituksen jälkeen.

Levitettävänä tuotoksina julkaistaa toiminnan arviointi- ja loppuraportti sekä artikkeleita toiminnasta.

4.4. Uudet hankkeet

Toimintavuodelle 2015 järjestölähtöisen toiminnan tulosalueelle on haettu Raha-automaattiyhdistykseltä rahoitusta kahteen omaan projektiin. Lisäksi Säätiö on mukana osatoimijana A-klinikkasäätiön hakemassa rikosseuraamusalan kumppanuushankkeessa.

Helsingissä ja Tampereella toimivan, seksityöläisille tarkoitetun Pro Tukipisteen kaltaista toiminnan on tarkoitus siirtää Sovatek-säätiön toiminta-alueelle. Hankkeen päätavoite on kohentaa toimialueellamme seksityöläisten asemaa sekä lisätä tietoisuutta heidän mahdollisuuksista erilaisiin palveluihin. Projektin kohderyhmänä ovat seksi- ja erotiikkapalveluita myyvät ihmiset Keski-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa. Ensimmäisellä hakukierroksella hankkeelle ei myönnetty rahoitusta. Saadun palautteen perusteella hakemusta täydennettiin ja rahoitusta haettiin uudelleen. Mikäli rahoitus toteutuu, käynnistetään vaiheittain toimintapistteet Jyväskylään ja Joensuuhun.

Joensuun alueella Rajaton- hankkeeseen haetaan rahoitusta myös uudelleen. Hankkeen tavoitteena on Joensuun, Kontiolahden ja Outokummun alueelle perustettavien avointen ja itseohjautuvien vertaisryhmien toiminnan käynnistäminen ja toteuttaminen. Projektin tarve on tullut esiin Sovatek-säätiön tuottamien päihdepalvelujen näkökulmasta sekä keskusteluissa kolmannen sektorin toimijoiden ja sosiaalitoimen edustajien kanssa.

Palvelut ovat tällä hetkellä keskittyneet sekä Joensuussa että Kontiolahdella. Kaikki reuna-alueiden asukkaat eivät pääse kulkemaan palveluihin. Toisaalta tukea tarvitsevat ihmiset eivät välttämättä koe tarvetta tulla ns. virallisen palvelujärjestelmän piiriin.

Päihde- ja mielenterveyspalvelujen näkökulmasta katsottuna osa tuen tarpeessa olevista olisi autettavissa kevyemmän tuen, ennen kaikkea vertaistoiminnan tarjoaman tuen kautta. Harvaan asutulla alueella olisi syytä yhdistää erilaiset resurssit vertaistoiminnassa, ei niinkään synnyttää erillisiä tukiryhmiä eri "ongelmaryhmille". Rajaton- hankkeen päätavoite on synnyttää Joensuun, Kontiolahden ja Outokummun alueella toimivien itseohjautuvien vertaisryhmien verkko. Kohderyhmän muodostavat ihmiset, joiden haastava elämäntilanne joko aiheuttaa tai voi aiheuttaa elämän laadun laskun.

5. Talous

Sovatek-säätiön tilikauden 2015 suunnittelua on leimannut ehkä poikkeuksellisenkin suuri lakiperusteinen toimintaympäristön muutos. Käytännössä nämä liittyvät työvoima- ja elinkeinohallinnon, sosiaalihuollon ja myös palvelurakenteen lainuudistustyöhön, joista ainakin ensin mainitulla on välitön taloudellinen vaikutus jo tulevana budjettivuotena. Kun muutoksiin kytketään edelleen kansantaloutta ravisteleva taloudellinen taantuma ja osin myös voimaastuva säätiölain uudistus, niin voitaneen todeta edessä olevan vähintäänkin haasteellisen talous- ja toimintavuoden.

Toimintaympäristön myllerrys on myös vaikuttanut Sovatekin taloussuunnitteluun siten, että ensimmäistä kertaa sen historiassa on budjetin tasapainottamisessa jouduttu huomioimaan optioina olevia hanketuottoja. Lisäksi lainsäädäntövalmistelussa olevan palkkatuen määrä (711 000 eur) on jouduttu laskemaan vahvasti arviovaraisena. Näiden kaikkien osalta oletetaan päätöksiä vuodenvaihteeseen mennessä. Ainakin siihen saakka Sovatekin budjetissa säilyy 300 000 euroa kyseisten erien riskituottoa.

Säätiön v. 2015 tuottobudjetti on ennakkoarvion mukaan 10 667 000 euroa (+1,3 %). Palkkatukivähennyksen myötä sen ja kolmen pääsopimuksen osuus tuotoista alenee n. 3 prosenttiyksikköä ollen n. 81 % kokonaistuotoista. Sopimustuotot on budjetoitu tilaajatahojen ennakkoilmoitusten mukaisesti. Niiden mukaan Jyväskylän työvalmennuksen sopimustuotot (2,24 meur) pysyvät ennallaan, Joensuun päihdepalvelujen sopimustuotot (2,31 meur) lisääntyvät 0,3 % ja K-S Shp sopimukseen (2,93 meur) on laskettu 1 % lisäys. Kaikkien sopimusten osalta lopullisia päätöksiä ei kuitenkaan ole vielä tehty.

Ostopalvelusopimusten ulkopuolinen palvelumyyntiarvio perustuu ensisijaisesti kuluvan vuoden toteumiin. Erityisesti Jyväskylän päihdepalvelujen osalta oletetaan toteutuneen tuotokasvun realisoituvan myös tulevana vuonna. Näitä palveluostoja ennakoidaan kertyvän päihdepalveluissa 348 000 euroa (+27 %). Arvioperusteesta poiketen Mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennuksen tuottotavoite (81 000 eur) pysyy ennallaan, vaikka se jääneekin 30 000 euroa kuluvan vuoden ennakoitua tuottoa pienemmäksi. Muita työvalmennuksen palveluostoja oletetaan kertyvän 20 000 euron verran.

Tuotannollista toimintaa harjoitetaan 15 yksikössä. Liikevaihtoa oletetaan kertyvän 909 000 euroa. Tavoite on n. 85 000 euroa kuluvan vuoden budjetoitua pienempi ja vastaa jokseenkin kuluvan vuoden toteumaa. Pyrkimyksenä on ollut liiketoimiriskin minimointi ja tuotantovolyymin sopeuttaminen valmentautujatyövoiman määrään ja työkykyyn. Hankkeista 274 000 euron RAY-tuottoja voi pitää varmistuneina. Hakukierrosten loppuvaiheessa, mutta siis jo budjetoituna on kaksi yhteisarvoltaan 235 000 euron hanketta. Valtionavustuksia oletetaan kertyvän Etsivä nuorisotyöhön ja Sauma-hankkeeseen yhteensä 110 000 euroa. Muita palvelu- ja korvaustuottoja kertyy yhteensä 132 000 euroa, missä kasvua 13 %.

Käyttötaloudsmenoista palkkakulujen osuus on edellisvuosien tavoin 74 %. Bruttohenkilöstömenot ovat 7,8 meur. Toimihenkilöstöä on tässä budjettiesityksessä lokakuun 2014 tilanteen mukaisesti yhteensä 133 henkilötyövuoden verran (134 v. 2014). Työsuhteisten valmentautujien määräksi ennakoidaan yhteensä 68 henkilötyövuotta (72) . Heidän lisäksi työosuusrahaa saavia, palkattomia työkokeilijoita, työvalmennuskuntoutujia sekä opiskelijoita on yhteensä 135 (126) henkilöä. Valmentautujamäärien muutokset korostavat toiminnan painopisteen siirtymää palkattoman sosiaalisen kuntoutuksen suuntaan. Yhteensä Sovatek-säätiössä ennakoidaan v. 2015 toteutuvan 340 työ- tai valmennussuhteista henkilötyövuotta, mikä on 10 kuluvaan vuoden arviota enemmän.

Sovatek säätiö toimii tulevana vuonna kolmella paikkakunnalla ja yhteensä kahdeksassa toimipisteessä. Vuokria maksetaan n. 1,1 meur, mikä on 10,7 % kokonaismenoista. Muut toimintakulut ovat erityisen tiukkaa linjaa noudattaen kuluvan vuoden budjettitasolla yhteensä n. 1 700 000 euroa.

Investointivarausta esitetään maltillisesti 48 000 euroa. Suurin yksittäinen menoerä on Sorastajantien kakkosvaiheen mahdollinen remontti kesällä 2015, mikä mahdollistaa Tallilantien yksiköiden (metalli, kokoonpano) siirtymisen siellä jo toimivien yksiköiden yhteyteen. Jos tämä toteutuu, niin tuotannolliset yksiköt toimivat sen jälkeen kolmessa toimipisteessä. Kyllön päihdepalvelujen 2013–2014 toteutettu kokonaisarvoltaan liki 250 000 euron tietojärjestelmäinvestointi ja sen käyttömaksut lisää kassamenoja hieman vajaat 100 000 euroa. Investointien rahoitus tapahtuu budjettivuoden tulorahoituksella ja niihin varatuilla säästöillä, mikä luonnollisesti heikentää säätiön rahoitusasemaa. Olemassa olevia rahastoja ei kuitenkaan tarvitse purkaa käyttötalouden katteeksi. Käyttöomaisuuden poistot on budjetoitu 45 000 euroon.

Tulevan vuoden talous on em. optiot huomioiden saatettu tasapainoon siten, että ylijäämää esitetään 551 euroa. Niin toteutuessaan säätiö välttyy toimialalla niin tyypillisistä lomautuksista ja muista toiminnan alasajoista. Sovatek-säätiö pyrkii siis jatkamaan työtä tarjoavaa toimintaperiaatettaan. Mutta jos optio- tai sopimustuotot eivät realisoidu oletetulla tavalla, niin pahimmillaan edessä on merkittäviäkin YT-etuliitteellä varustettuja sopeuttamis- ja säästötoimia. Niiltä talouden lainalaisuuksien seuraamuksilta kun valitettavasti ei vahvoillakaan toimintaperiaatteilla tai -arvoilla voi välttyä.

	BUDJ.	BUDJ.	TOT.	ENNUSTE
	2015	2014	TP 2013	2014
TOIMINNAN TUOTOT				
Työvalmennustuotot	2 128 596	2 141 409	2 287 598	2 141 405
Tuotantotoiminnan tuotot	911 202	977 516	886 089	870 299
Päihdepalvelujen tuotot	5 756 022	5 643 590	5 418 548	5 623 762
Palkkatuki	733 486	840 960	946 485	767 972
Muut tuotot	1 137 994	927 280	988 405	940 347
TUOTOT YHTEENSÄ	10 667 300	10 530 755	10 527 125	10 343 784
VARSINAISEN TOIMINNAN KULUT				
HENKILÖSTÖMENOT	- 7 786 578	-7 631 325	-7 741 415	-7 440 153
TOIMITILAVUOKRAT	- 1 138 242	-1 123 303	-1 148 096	-1 136 276
MUUT KULUT	-1 696 929	-1 700 557	-1 538 388	-1 744 569
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-10 621 749	-10 455 185	-10 427 899	-10 320 998
POISTOT	- 45 000	-50 652	-30 823	-47 500
KÄYTTÖTALouden JÄÄMÄ (+/-)	551	24 918	68 402	-24 714